

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (pátého senátu)

26. května 2005*

Ve věci C-249/04,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 234 ES, podaná rozhodnutím Cour du travail de Liège, section de Neufchâteau (Belgie) ze dne 9. června 2004, došlým Soudnímu dvoru dne 11. června 2004, v řízení

José Allard

proti

Institut national d'assurances sociales pour travailleurs indépendants (INASTI),

SOUDNÍ DVŮR (pátý senát),

ve složení R. Silva de Lapuerta, předsedkyně senátu, P. Kūris a J. Klučka (zpravodaj),
soudci,

* Jednač jazyk: francouzština.

generální advokát: F. G. Jacobs,
vedoucí soudní kanceláře: R. Grass,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za Institut national d'assurances sociales pour les travailleurs indépendants (INASTI) L. Paemem, jako obecným radou,

- za belgickou vládu E. Dominkovits, jako zmocněnkyní,

- za italskou vládu I. M. Bragugliou, jako zmocněncem, ve spolupráci s P. Gentilim, avvocato dello Stato,

- za Komisi Evropských společenství D. Martinem, jako zmocněncem,

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generálního advokáta, rozhodnout věc bez stanoviska,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článků 13 a následujících nařízení Rady (EHS) č. 1408/71 ze dne 14. června 1971 o uplatňování systémů sociálního zabezpečení na zaměstnané osoby, na osoby samostatně výdělečně činné a na členy jejich rodin pohybující se v rámci Společenství, ve znění změn a aktualizací provedených nařízením Rady (EHS) č. 2001/83 ze dne 2. června 1983 (Úř. věst. L 230, s. 6, dále jen „nařízení č. 1408/71“), jakož i článků 48 a 52 Smlouvy o ES (nyní po změně článků 39 ES a 43 ES).
- 2 Tato žádost byla podána v rámci sporu probíhajícího před Cour du travail de Liège, section de Neufchâteau, mezi J. Allardem a Institut national d'assurances pour travailleurs indépendants (Národní institut pro pojištění osob samostatně výdělečně činných, dále jen „Inasti“) ve věci platby a způsobu výpočtu „snižujícího příspěvku“, jehož zaplacení je povinné pro rok 1985 na základě královské vyhlášky č. 289 ze dne 31. března 1984 (*Moniteur belge* ze dne 7. dubna 1984, s. 4370, dále jen „královská vyhláška“).

Právní rámec

Právní úprava Společenství

- 3 Článek 13 odst. 1 nařízení č. 1408/71 stanoví:

„S výhradou článku 14c podléhají osoby, na které se vztahuje toto nařízení, pouze právním předpisům jediného členského státu. [...]“ (*neoficiální překlad*)

- 4 Článek 14a bod 2 tohoto nařízení upřesňuje:

„Osoba, která vykonává běžně samostatně výdělečnou činnost na území dvou nebo více členských států podléhá právním předpisům členského státu, na jehož území má bydliště, pokud část své činnosti vykonává na území tohoto členského státu. [...]“
(*neoficiální překlad*)

- 5 Článek 14d odst. 1 téhož nařízení stanoví:

„Osoba uvedená [...] v čl. 14a odst. 2 a 3 [...] je za účelem použití právních předpisů určených podle [tohoto ustanovení] považována za osobu vykonávající veškerou svou výdělečnou činnost nebo výdělečné činnosti na území dotyčného členského státu“. (*neoficiální překlad*)

Vnitrostátní právní úprava

- 6 Článek 1 belgického zákona ze dne 6. července 1983 (*Moniteur belge* ze dne 8. července 1983, s. 8939), kterým se udělují určité zvláštní pravomoci králi, umožňuje králi přijmout veškerá opatření nutná pro zajištění finanční rovnováhy všech systémů sociálního zabezpečení zaměstnaných osob a osob samostatně výdělečně činných.
- 7 Podle tohoto ustanovení zavádí královská vyhláška, upravující určitá dočasná opatření týkající se snížení příjmů osob samostatně výdělečně činných za účelem

snížení veřejných nákladů a zajištění finanční rovnováhy sociálního postavení osob samostatně výdělečně činných, „snižující příspěvek“, což je dodatečná daň z výdělečné činnosti uložená těmto osobám, pokud jsou jejich příjmy z výdělečné činnosti za roky 1984, 1985 a 1986 vyšší než za rok 1983.

- 8 Podle článku 7 královské vyhlášky byl Inasti pověřen výpočtem a výběrem tohoto příspěvku.
- 9 Mimoto článek 11 loi de redressement (zákon o finančních úpravách) ze dne 22. ledna 1985 (*Moniteur belge* ze dne 24. ledna 1985, s. 699) obsahující sociální ustanovení stanoví, že výnos z příspěvků zaplacených na základě královské vyhlášky je určen do systému starobních důchodů a pozůstalostních důchodů osob samostatně výdělečně činných.

Spor v původním řízení a předběžné otázky

- 10 José Allard je belgický státní příslušník s bydlištěm v Belgii, který vykonává samostatně výdělečnou činnost zároveň v Belgii a ve Francii. Inasti požadovala, aby za roky 1984 a 1985 zaplatil snižující příspěvek.

- 11 Jelikož J. Allard odmítl tento příspěvek zaplatit, předložil Inasti věc Tribunal du travail v Arlonu, který J. Allarda dne 5. prosince 2000 odsoudil k zaplacení uvedeného příspěvku.

- 12 José Allard tedy podal odvolání u předkládajícího soudu. Podle jeho názoru vzal Inasti pro výpočet částky příspěvku za rok 1985 chybně v úvahu příjmy ve Francii. J. Allard následkem toho požádal o snížení této částky.

- 13 Za těchto podmínek se Cour du travail de Liège, section de Neufchâteau, rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1. Brání články 13 a následující nařízení Rady (EHS) č. 1408/71 [...] tomu, aby byl zaveden příspěvek – jako například snižující příspěvek na základě [...] [královské vyhlášky] –, který by zahrnul do příjmů příjmy plynoucí samostatně výdělečně činné osobě z její výdělečné činnosti na území členského státu odlišného od státu, ve kterém je placení příspěvku uloženo, a to i když osoba samostatně výdělečně činná po zaplacení tohoto příspěvku nemá nárok na poskytnutí žádné sociální ani jiné dávky hrazené tímto státem?

2. Nebrání Římská smlouva ze dne 25. března 1957, kterou se zakládá Evropské společenství, a zejména její články 39 a 43 (dříve články 48 a 52), uložení příspěvku vypočteného na takovém základě osobám samostatně výdělečně činným, které vykonávají právo volného pohybu?“

K první otázce

- 14 Podstatou první otázky předkládajícího soudu položené Soudnímu dvoru je, zda články 13 a následující nařízení č. 1408/71 brání tomu, aby byl takový příspěvek jako „snižující příspěvek“ v členském státě vybírán z celkového příjmu osoby samostatně výdělečně činné, která má sice bydliště na území tohoto státu, samostatně výdělečnou činnost však vykonává zároveň na území státu bydliště a na území jiného členského státu.
- 15 Jak z obsahu předkládacího rozhodnutí, tak z formulace první otázky vyplývá, že předkládající soud má pochybnosti o uplatnění nařízení č. 1408/71 na příspěvek, jehož výběr nezakládá jako protihodnotu právo na žádnou sociální nebo jinou dávku. Domnívá se totiž, že snižující příspěvek se jeví spíše jako „druh krizové daně“ než sociální příspěvek patřící do oblasti věcné působnosti nařízení č. 1408/71, jak je definována v článku 4 nařízení.
- 16 Nejprve je namístě připomenout, že Soudní dvůr již rozhodl, že pro účely použití nařízení č. 1408/71 je rozhodujícím kritériem specifické určení příspěvku na financování systému sociálního zabezpečení členského státu. Existence nebo neexistence protihodnoty ve formě dávky je tedy v tomto ohledu bezvýznamná (rozsudky ze dne 15. února 2000, Komise v. Francie, C-34/98, Recueil, s. I-995, bod 40, a Komise v. Francie, C-169/98, Recueil, s. I-1049, bod 38).
- 17 V projednávaném případě však není sporné, že výnos snižujícího příspěvku je určen do systému starobních důchodů a pozůstalostních důchodů osob samostatně výdělečně činných.

- 18 Z toho vyplývá, že nařízení č. 1408/71 se na takový příspěvek, jako je snižující příspěvek, použije.
- 19 Jak Soudní dvůr již rozhodl, ze znění čl. 13 odst. 1 nařízení č. 1408/71 vyplývá, že s výhradou článku 14c podléhá samostatně výdělečně činná osoba, na kterou se vztahuje nařízení, pouze právním předpisům jediného členského státu. Stejně jasně vyplývá ze znění čl. 14a bodu 2, že osoba, která vykonává běžně samostatně výdělečnou činnost na území dvou nebo více členských států, podléhá právním předpisům členského státu, na jehož území má bydliště, pokud část své činnosti vykonává na území tohoto členského státu (viz usnesení ze dne 20. října 2000, Vogler, C-242/99, Recueil, s. I-9083, bod 19).
- 20 Z toho vyplývá, že v projednávaném případě podléhá J. Allard podle nařízení č. 1408/71 výhradně systému sociálního zabezpečení upravenému belgickými právními předpisy (viz obdobně výše uvedené usnesení Vogler, bod 20).
- 21 Mimoto čl. 14d odst. 1 nařízení č. 1408/71 upřesňuje, že osoba uvedená v čl. 14a bodu 2 téhož nařízení je považována za osobu vykonávající veškerou svou výdělečnou činnost nebo výdělečné činnosti na území dotyčného členského státu (viz obdobně rozsudek ze dne 24. března 1994, Van Poucke, C-71/93, Recueil, s. I-1101, bod 24).

- 22 V důsledku toho musí osoba, která se nachází v situaci popsané v předkládacím rozhodnutí a která vykonává současně samostatně výdělečné činnosti v Belgii a ve Francii, podléhat z důvodu své samostatně výdělečné činnosti ve Francii odpovídajícím belgickým právním předpisům za týchž podmínek, jako kdyby vykonávala tuto samostatně výdělečnou činnost v Belgii (viz obdobně výše uvedený rozsudek Van Poucke, bod 25).
- 23 Z toho vyplývá, že při výpočtu takového sociálního příspěvku, jako je snižující příspěvek, který je v Belgii povinen zaplatit J. Allard, musí být brány v úvahu příjmy ve Francii.
- 24 Na první otázku je tedy namíste odpovědět, že články 13 a následující nařízení č. 1408/71 vyžadují, aby při stanovení takového příspěvku, jako je snižující příspěvek, byly zahrnuty též příjmy z výdělečné činnosti získané na území členského státu odlišného od státu, kde tyto sociálně právní předpisy platí, i když po zaplacení tohoto příspěvku osoba samostatně výdělečně činná nemůže požívat žádné sociální nebo jiné dávky hrazené tímto státem.

Ke druhé otázce

- 25 Podstatou druhé otázky předkládajícího soudu položené Soudnímu dvoru je, zda články 48 a 52 Smlouvy brání uložení takového sociálního příspěvku, jako je snižující příspěvek, osobám samostatně výdělečně činným, které vykonávají právo volného pohybu.

- 26 Úvodem je třeba bez dalšího uvést, že článek 48 Smlouvy, který se týká zaměstnaných osob, se v projednávaném případě nepoužije, jelikož J. Allard je samostatně výdělečně činnou osobou. V důsledku toho je úkolem Soudního dvora, aby se vyjádřil pouze k části otázky, která se týká článku 52 Smlouvy.
- 27 Z odpovědi na první otázku vyplývá, že relevantní ustanovení nařízení č. 1408/71 vyžadují, aby byly příjmy získané v jiném členském státě vzaty v úvahu při výpočtu snižujícího příspěvku, který jsou samostatně výdělečně činné osoby, jež se nacházejí v situaci J. Allarda, povinny zaplatit.
- 28 Je třeba nejprve připomenout, že Soudní dvůr již rozhodl, jednak že v oblasti sociálního zabezpečení je cílem zásady použití právních předpisů jediného státu vyhnout se potížím, které mohou vyplynout ze současného použití právních předpisů několika států, a jednak že pro pracovníka není nepřiměřené, aby v případě výkonu jedné nebo více samostatně výdělečných činností na území dvou nebo více členských států podléhal právním předpisům státu, kde má bydliště (viz výše uvedené usnesení Vogler, body 26 a 27).
- 29 Dále je namístě uvést, že podle článku 52 Smlouvy jsou zakázána omezení svobody usazování pro státní příslušníky jednoho členského státu na území státu druhého a že svoboda usazování zahrnuje přístup k samostatně výdělečným činnostem a jejich výkon, za podmínek stanovených pro vlastní státní příslušníky právem země usazení.

- 30 Konečně, podle ustálené judikatury jsou v zásadě Smlouvou coby omezení svobody usazování zakázána pouze taková vnitrostátní opatření, která mohou omezovat nebo ztěžovat výkon základních svobod zaručených Smlouvou (viz v tomto smyslu rozsudky ze dne 31. března 1993, Kraus, C-19/92, Recueil, s. I-1663, bod 32, a ze dne 30. listopadu 1995, Gebhard, C-55/94, Recueil, s. I-4165, bod 37).
- 31 Je však nepochybné, že podřízením osob samostatně výdělečně činných vykonávajících samostatnou výdělečnou činnost ve více členských státech sociálně právním předpisům jediného státu, pro veškeré jejich příjmy, sleduje nařízení č. 1408/71 obecný cíl, kterým je zajistit volný pohyb zaměstnaných osob i osob samostatně výdělečně činných ve Společenství, při dodržení zvláštností vlastních různým vnitrostátním právním předpisům, a jeho účelem je zajistit co nejlépe rovné zacházení se všemi pracovníky na území členského státu, jakož i zamezit znevýhodnění pracovníků, kteří vykonávají své právo volného pohybu (viz v tomto smyslu rozsudek ze dne 8. března 2001, Komise v. Německo, C-68/99, Recueil, s. I-1865, body 22 a 23).
- 32 Z toho vyplývá, že použití článků 13 a následující nařízení č. 1408/71 v projednávaném případě neomezuje nebo neztěžuje výkon základních svobod zaručených Smlouvou, ale naopak přispívá k usnadnění jejich výkonu.
- 33 V důsledku toho vnitrostátní opatření provádějící tato ustanovení, která berou pro výpočet snižujícího příspěvku, který jsou samostatně výdělečně činné osoby nacházející se v situaci J. Allarda povinny zaplatit, v úvahu příjem získaný v jiném členském státě, nepředstavují omezení svobody usazování.

- 34 Předkládajícímu soudu je tedy třeba odpovědět, že článek 52 Smlouvy nebrání tomu, aby placení takového příspěvku, jako je snižující příspěvek, jehož placení je povinné v členském státě bydliště a při jehož výpočtu se berou v úvahu příjmy získané v jiném členském státě, bylo uloženo samostatně výdělečně činným osobám vykonávajícím samostatně výdělečnou činnost v těchto dvou členských státech.

K nákladům řízení

- 35 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení vzhledem ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (pátý senát) rozhodl takto:

- 1) Články 13 a následující nařízení Rady (EHS) č. 1408/71 ze dne 14. června 1971 o uplatňování systémů sociálního zabezpečení na zaměstnané osoby, na osoby samostatně výdělečně činné a na členy jejich rodin pohybující se v rámci Společenství, ve znění změn a aktualizací provedených nařízením Rady (EHS) č. 2001/83 ze dne 2. června 1983, vyžadují, aby při stanovení takového příspěvku, jako je snižující příspěvek podle královské vyhlášky č. 289 ze dne 31. března 1984, byly zahrnuty též příjmy z výdělečné činnosti získané na území členského státu odlišného od státu, kde tyto sociálně-

právní předpisy platí, i když po zaplacení tohoto příspěvku osoba samostatně výdělečně činná nemůže požívat žádné sociální nebo jiné dávky hrazené tímto státem.

- 2) Článek 52 Smlouvy o ES (nyní po změně článek 43 ES) nebrání tomu, aby placení takového příspěvku, jako je snižující příspěvek, jehož placení je povinné v členském státě bydliště a při jehož výpočtu se berou v úvahu příjmy získané v jiném členském státě, bylo uloženo samostatně výdělečně činným osobám vykonávajícím samostatně výdělečnou činnost v těchto dvou členských státech**

Podpisy.